

هگل و فلسفه مدرن

نوشته

علی مرادخانی

مرادخانی، علی، ۱۳۴۶ -
 هگل و فلسفه مدرن / علی مرادخانی. -- تهران: مهرنوش، ۱۳۸۴.
 ۳۲۰ ص.
 ISBN : 964-96155-2-0 : ۳۰۰۰۰ ریال
 فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.
 کتابنامه: ص. ۱۲۵۹ - ۲۸۵؛ همچنین به صورت زیرنویس.
 ۱. هگل، گئورگ ویلهلم فردریش، ۱۷۷۰ - ۱۸۳۱ م Hegel, George -
 Wilhelm Friedrich. نقد و تفسیر. ۲. فلسفه آلمانی -- قرن ۱۹ م. ۳. فلسفه
 -- تاریخ. الف. عنوان.
 ۴۵۸ م / ۲۹۴۸ B
 کتابخانه ملی ایران
 ۱۹۳
 ۸۴-۱۱۵۴۱ م

مهرنوش: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، خیابان دوازدهم فروردین، کوچه نوروز، شماره یکم، واحد پنجم.
 تلفن و نمابر: ۶۶۹۶۶۷۴۸

مهرنوشا

هگل و فلسفه مدرن

نوشته علی مرادخانی

چاپ اول: ۱۳۸۱ ش

شابک: ۹۶۴-۹۶۱۵۵-۲-۰

طرح جلد از کارگاه گرافیک سپهر

حروفنگاری و صفحه‌آرایی: موسسه پورسینا

چاپ: سمارنگ

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

یادداشت ناشر

مقدمه

فصل اول: تاریخ فلسفه در نظر هگل	۱
۱- احیاء فلسفه	۳
۲- تنسيق مسأله	۷
۳- چيستى تاريخ فلسفه	۸
۴- مقولات تاريخ فلسفه	۱۸
الف. فکر / صورت عقلى / ايده	۱۸
ب. ايده در مقام بسط: ۱- وجود فى نفسه ۲- وجود خارجى و محقق ۲- وجود لى نفسه	۲۳
۵- نحوه اطلاق مقولات تاريخ فلسفه	۲۲
الف. تـکون مثالى زمان	۳۳
ب. زمانمندى و تاريخ	۴۱
۶- تقدم از آن منطق است يا تاريخ فلسفه	۴۴
۷- نتايج مترتب بر تاريخ فلسفه	۵۰
الف. نسبت تاريخ فلسفه با ديگر آشکارگى هاى روح	۵۱
ب. نسبت فلسفه با فرهنگ علمى	۶۱
ج. نسبت دين و فلسفه	۶۴
۸- مراحل سير تاريخ فلسفه	۶۸
فصل دوم: هگل، تاريخ و مدرنيته	۷۷
۱- هگل و تاريخ	۸۰
۲- هگل و مدرنيته	۸۶
فصل سوم: هگل و ساحل امن فلسفه در دکارت	۱۰۱
۱- شک دکارتى و نفى هگلى	۱۰۳

۱۰۶	۲- فکر می‌کنم (Cogito) (وحدت انتزاعی فکر و وجود).....
۱۱۰	۳- خدا در دکارت نوید تمامیت در هگل است.....
۱۲۱	فصل چهارم: هگل و سرآغاز فلسفه در اسپینوزا.....
۱۲۱	۱- کلیات.....
۱۲۶	۲- نقد و نظر هگل در باب تعاریف کتاب اخلاق.....
۱۳۶	۳- اسپینوزا و انکار جهان.....
۱۴۵	فصل پنجم: هگل و نقد سوپزکتیویسم در نقد اول کانت.....
۱۴۵	۱- کلیات.....
۱۴۸	۲- ساختار نقد اول.....
۱۵۳	۳- فرض‌های اصلی هگل در نقد اول.....
۱۵۹	۴- تفصیل نقد و نظر هگل بر نقد اول.....
۱۸۷	فصل ششم: هگل و نقد فرمالیسم در نقد دوم کانت.....
۱۸۷	۱- کلیات.....
۱۸۹	۲- ضرورت طبیعی و آزادی انسانی.....
۱۹۸	۳- هگل و گذشت از تقابل ضرورت و آزادی.....
۲۱۵	فصل هفتم: هگل و اختلاف فیخته و شلینگ.....
۲۱۵	۱- هگل و فلسفه اینهمانی.....
۲۲۰	۲- از فلسفه نقادی تا فلسفه نظری.....
۲۳۰	۳- رساله اختلاف... و کلیات فلسفه نظری.....
۲۴۴	۴- تفوق شلینگ بر فیخته.....
۲۵۱	۵- گسست هگل از شلینگ.....
۲۵۵	خاتمه.....
۲۶۳	سال شمار زندگی هگل.....
۲۶۷	متابع و مآخذ فارسی.....
۲۶۹	متابع و مآخذ عربی.....
۲۶۹	متابع و مآخذ لاتین.....
۲۷۱	کتابنامه.....
۲۸۵	نمایه.....
۳۰۳	فهرست موضوعی.....

یادداشت ناشر

نوشته حاضر چهارمین کتاب از «مجموعه‌ی مطالعات جانب غربی» و درباره‌ی اندیشه‌های گئورگ ویلهلم فردریش هگل می‌باشد. در این کتاب سعی شده تا از منظری نقادانه و توصیفی آفاق فکری این فیلسوف آلمانی و همچنین ارتباط فکری وی با فلاسفه‌ی گذشته، هم‌دوره و بعد از وی از جمله کانت، اسپینوزا، دکارت فیخته و... مورد مذاقه و تحلیل قرار گیرد.

در مفهوم کلی کتاب به صورت مقاله‌هایی مستقل و در عین حال به هم متصل سعی در بیان نحوه و چگونگی ایجاد و تثبیت بنیان‌های جهان‌بینی و فلسفه مدرن را دارد.

در پایان ناشر وظیفه خود می‌داند که از مؤلف محترم به سبب بازخوانی و ویراستاری متن کمال تشکر را به‌جای آورد.

مهرنیوشا

مقدمه

مجموعه حاضر چند صباحی در انتظار تصحیح و تنقیح بسر برد تا مگر از مایه و مقدار بهتری برخوردار شود، اما حاصل این انتظار در عصر قحط فرصت! جز تلخیص آن و نشان دادن مصطلحاتی چون ایده (idea)، سوژه (subject)، ابژه (object)، مدرن (modern) و مانند آن به جای معادل مستعمل آنها در زبان فارسی نشد. از این حیث عذر تقصیری نیز متوجه راقم سطور است که امید می‌برد آموزگاران مهربانش بر او ببخشند.

باری، فصل نخست مجموعه حاضر شرح ماجرای پرسش از چیستی تاریخ فلسفه با تحلیلی از دیباچه هگل بر درس - گفتارهای تاریخ فلسفه است. گزارش احوال و آراء فلاسفه در آثار گذشتگان دست‌کم از زمان ارسطو (متافیزیک / آلفای بزرگ) در سنت ادبیات فلسفی به صورتهای مختلفی مورد توجه بوده است. البته آثاری از این دست گاه صیغه مناظره‌ای (polemical) به خود گرفته و جانب رأی فلسفی خاصی را نگه داشته‌اند و گاه نیز به نقل آراء و افکار (doxographical) در قالب توصیف یا تلخیص پرداخته‌اند. اما توجه تاریخی به فلسفه مسأله‌ای مستحدث و فرع بر ظهور تفکر تاریخی در دوره مدرن است. تقابلی که بین انسان و طبیعت در فلسفه دوره مدرن پیدا شد راه به پرسش از چیستی تاریخ برد. در سایه چنین پرسشی، تاریخ در شمار منابع و مراجع شناخت (episteme) درآمد. ازینرو از اواخر قرن هجدهم تاریخ فلسفه لازم ذات فلسفه تلقی شد و پرسش از ماهیت تاریخ فلسفه پیش آمد. پرسش از ماهیت تاریخ فلسفه در سنت فلسفی آلمان در اسلاف هگل چون

تیده‌مان (D. Tiedemann) و تنه‌مان (G. Tennemann) مورد اقبال جدی واقع شد. اما فراشد ملاحظه تاریخی فلسفه در نظام فکری هگل آرام گرفت. او تاریخ فلسفه را عین فلسفه و بل علم فلسفه دید و با نظر در تاریخ فلسفه بر آن شد که با تأسیس منطق تازه‌ای فکر و فرهنگ غرب را از چنبر نگاه گسیخته (dichotomy) عصر روشنگری (Aufklärung) خارج نموده و گذشته غرب را به اکنون آن فرا خواند و جمعی (reconciliation) بین جدال قدیم (ancient) و جدید (modern) به دست دهد. با این نگاه است که هگل تذکر به سنت (Tradition) را در تعاطی به فلسفه ضروری می‌داند. شاید از این حیث راه هگل برای آنها که افتاده در تقابل سنت و مدرنیته‌اند، درس آموز باشد.

در فصل دوم هرچند به اجمال، با این ملاحظه که هگل نظر و عمل انسان مدرن را به یک مسأله فلسفی تبدیل کرد و آن را در کانون نظام فلسفی خویش نشاند، سخن از نسبت مدرنیته و تاریخ در نظر او رفته است تا تمهیدی بر فهم تفسیر او از فلسفه‌های دوره مدرن باشد. در باقی فصول با ابتناء بر درس - گفتارهای تاریخ فلسفه تفسیر او از فلسفه‌های دوره مدرن چون فلسفه دکارت، اسپینوزا، کانت، فیخته و شلینگ گزارش شده است.

جز فصل نخست که پاسخی به چپستی فلسفه در نظر هگل است، خواننده محترم می‌تواند باقی فصول را هم به طور مستقل از نظر خطا پوش خویش بگذراند و هم پیوسته از فصلی به فصل دیگر گذر کند و همراه با فصول چشم در راه تحقق فراشد فکر هگل باشد.

سرانجام این که توفیق نشر این مختصر مرهون لطف دوستان مشفق است؛ از آن میان همکار و دوست عزیزم جناب آقای حسن سیدعرب که مرا به چاپ آن ترغیب نمودند؛ جناب آقای محمد میلانی که با بزرگواری زحمت تهیه حسب حال هگل، فهرست نمایه و موضوعی کتاب را

متحمل شدند؛ نیز سرکار خانم قربانی مدیر محترم انتشارات مهرنیوشا، که با مهربانی اسباب نشر این اوراق پریشان را فراهم نمودند. از همراهی و همدلی این عزیزان سپاسگزارم.

و آخر دعوانا ان الحمد لله

ع. مرادخانی تابستان ۱۳۸۴